

УДК 792.82(477)

БАЛЕТ АНІКО РЕХВІАШВІЛІ «СНІГОВА КОРОЛЕВА» – ВИСТАВА ДЛЯ ДОРОСЛИХ ТА ДІТЕЙ

Хоцяновська Людмила Францівна – заслужена артистка України, доцент, доцент кафедри хореографічного мистецтва, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ, <http://orcid.org/0000-0001-8451-3185>
DOI.org/10.35619/ucpmk.v34i34.343
khotsya@ukr.net

Проаналізовано балет «Снігова королева» у постановці А. Рехвіашвілі (2016, Київ, Національна опера України). Зазначено, що балет піднявся до рівня вистави П. Чайковського «Лускунчик» в аспекті тематичної та художньої універсальності – захоплює і дорослих, і дітей. Казка виступає дієвим способом організації вистави для дітей і дорослих; для перших вона добре знайома, доступна, динамічна, для других – активізує асоціативне мислення, мимовільне виявлення другого плану, розгадування психологічної складності образів. Балетмейстер вирішила балетну виставу переважно засобами оригінально пластично-просторово переосмисленого класичного танцю, який вважала універсальним для реалізації казкової теми, оскільки йому притаманна абстрактність, що підсилює відчуття чарівності та недосяжності.

Ключові слова: балет «Снігова королева», Рехвіашвілі Аніко, балет для дітей, балетний театр, хореографія.

Постановка проблеми. Однією з актуальних проблем упродовж тривалого часу залишається репертуарна політика балетних театрів України щодо вистав для дітей. На жаль, за роки незалежності (з 1991 р.) композиторами та балетмейстерами створено досить мало оригінальних вистав для дітей, ще менше – вистав, що одночасно були б цікаві і дорослим, і дітям. Значну частину такого репертуару складають балети академічної спадщини («Лускунчик», «Спляча красуня» та ін.) й створені за радянських часів («Чиполліно», «Білосніжка та семеро гномів», «Петрик та вовк»). Тим ціннішою видається постановка 2016 р. балетмейстера А. Рехвіашвілі на сцені Національної опери України ім. Т. Шевченка, мистецтвознавчий аналіз якої є важливим для розуміння загальної специфіки реалізації універсальних творів, що цікаві дітям та дорослим.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Балетні вистави для дітей у сучасній Україні стали предметом дослідження Ю. Тодорюк [11]; цієї проблеми торкаються А. Підлипська [8], К. Шкурєєв [12] та ін. Безпосередньо балету «Снігова королева» присвячено чимало рецензій у наукових та публіцистичних виданнях, зокрема О. Голінської [4], М. Курінної [6], Л. Поліщук [9] тощо. Однак комплексного аналізу балетної вистави «Снігова королева» у постановці А. Рехвіашвілі в аспекті поєднання ознак балету для дорослих та дітей проведено не було.

Метою статті – виявити художні особливості балету А. Рехвіашвілі «Снігова королева» як вистави для дорослих та дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема постановки балетів «дитячої тематики» (поряд із проблемою реалізації «образа сучасника» або «сучасної теми» в балетному театрі) є однією з найактуальніших. Попри вкорінене ставлення в суспільстві, зокрема і в художніх колах, до «дитячої тематики» в мистецтві як до чогось легкого, не дуже серйозного, постановка вистав для дітей є досить складною проблемою для балетного театру. «Суперечки про те, чи можна включити в неї такі серйозні теми, як «Спартак» або «Три мушкетери», в яких наявний захоплюючий сюжет, можуть тривати нескінченно, бо рішення подібних назв залежить від знайденої форми, поставлених проблем... Відомі й інші випадки, коли суто дитячий твір («Попелюшка») перетворюється в високо романтичний балет, аж ніяк не втрачаючи своєї дитячості», – зазначає Р. Вагабов [3, 142]. Але є й інші приклади, коли, припустимо, під час перегляду «Сплячої красуні» дітям стає нудно, попри чарівну казковість вистави і всезагальне визнання її шедевром П. Чайковського та М. Петіпа, дітям не вистачає динамізму дії, простоти стосунків між персонажами.

Один із перевірених шляхів успіху балету у дитячій аудиторії – обрання загальновідомого сюжету, а в балетному театрі – казки. Адже умовність хореографічного мистецтва дозволяє найбільш вдало створювати атмосферу чарівності, казковості. Але казка в основі балетної вистави ще не означає призначення вистави для дітей, форма та засоби втілення відіграють тут надзвичайно важливу роль. Найуспішнішим в історії світового балетного театру визнано балет П. Чайковського «Лускунчик» (перша версія в естетиці великого академічного балету поставлена М. Петіпа за казкою А. Гофмана), що початково не був призначений для дітей, адже наприкінці XIX ст. балетний театр не орієнтувався на дитячу аудиторію. Лише у 20-30-х рр. XX ст. репертуар балетного театру поступово почав звертатися до «дитячої тематики».

Простий та, одночасно, глибокий сюжет, дозволяє трактувати його глядачам, залежно від віку, соціального та художнього досвіду, розвитку асоціативного мислення, здатності до мистецької рефлексії тощо. А різні інтерпретації, навіть у межах традицій класичного балету, дозволяють виявити адресність балетмейстерської думки – розрахунок на дитяче сприйняття, чи доросле, або певну універсальність. Серед найвідоміших версій «Лускунчика» вистава В. Вайнонена (1934 р.), що і сьогодні йде на багатьох сценах світу, більшою мірою розрахована на дітей, хоча цікава і дорослим, а версія Ю. Григоровича (1966 р) звернена більшою мірою до дорослих [3, 141].

Одночасно сценографічно яскрава постановка М. Шемякіна на сцені Маріїнського театру опери та балету в Санкт-Петербурзі досить часто лякає дітей, адже масштабні, гіперболізовані декорації часом пригнічують маленьких глядачів, також досить складним для сприйняття є «хор душ покійних дітей», що виникає на задньому плані в одній зі сцен. Н. Зозуліна акцентує увагу на фіналі вистави: «Маша не повертається в реальність – разом зі своїм коханим вона залишається в Конфітюренбурзі. Але не це настільки вже ново, а те, що трапляється там в останню мить до завіси: живих героїв підмінюють дві «марципанові» копії, що прикрашають верхівку виставленого посеред сцени величезного красеня торта, який, як раптом помічаєш, поїдається знизу задоволеними щурятами» [5]. Навряд чи такий фінал дітьми сприймається як «хеппі енд», це явна провокація дорослих на пошук нестандартних тлумачень. За висловом Г. Гергієва, художнього керівника та головного диригента Маріїнського театру, вже давно настав час зняти з «Лускунчика» «покрив навмисної “дитячості”, і якесь відчуття дитячого ранку» [2]. Саме це і було зроблено М. Шемякіним у постановці «Лускунчика».

Отже, межі між балетними виставами для дітей та дорослих досить важко окреслити, адже специфіка художньої образності хореографічного мистецтва в рішенні казкових тем може бути одночасно цікавою і дорослим, і дітям. Безумовно, проблеми, підняті у виставі, повинні бути доступними дитячому віку, дія повинна розгортатися динамічно. У той самий час дорослі глядачі схильні до асоціативного мислення, у досить простих, на перший погляд, ситуаціях, замислюються над внутрішньою психологічною складністю образів, бачать другий план та ін.

Саме така дуальність характерна для «Снігової королеви» у постановці А. Рехвіашвілі. Цей балет піднявся до рівня вистави П. Чайковського «Лускунчик» в аспекті тематичної та художньої універсальності; він примушує захоплюватися не лише дитячу аудиторію, а й дорослих.

В Україні це не перше звернення до відомої казки Г.-Х. Андерсена. 2015 р. на сцені Харківського національного академічного театру опери та балету ім. М. Лисенка відбулася прем'єра балету «Снігова королева» композитора О. Шимка у постановці балетмейстера А. Рубіної. Це вперше створена в Україні цілісна балетна партитура для балету «Снігова королева». Вистава адресована, передовсім, дітям, реалізована у стилі, характерному для балетмейстера – органічне поєднання лексики класичного та народно-сценічного танців, пантоміми, побутових рухів [10].

В А. Рехвіашвілі та О. Баклана (авторів лібрето та музичної композиції вистави «Снігова королева» на сцені Національної опери України) лібрето спирається на однойменну казку Г. Х. Андерсена, але не повторює її, адже «перекладення» твору одного виду мистецтва (літературного) на мову іншого (хореографічного) передбачає не просту інсценізацію, а художню трансформацію, зумовлену не лише іншою знаковою системою, а й законами умовності танцювального мистецтва, для якого зайвим є відтворення усіх сцен та подробиць літературного тексту.

Класичний танець як визнана вершина сценічного танцювання, якою володіють сьогодні все менше стаціонарних театрів, є справжнім надбанням українського балету. Особливо цінним є танцювання на пуантах, що передбачає багаторічну підготовку, і злочинно не використовувати це вміння в нових балетних виставах. Також класичний танець зберігає високий ступінь абстрактності, що підсилює відчуття чарівності, недосяжності при реалізації казкової теми. А. Рехвіашвілі в «Сніговій королеві» «залишається вірною своєму стилю: спираючись на класичний танець, вона прагне до пошуку нових форм пластичної виразності. У партіях Кая, Герди, Снігової королеви створений танцювальний текст поєднує високий академізм та природні варіації на тему свободи людського тіла. У пластичних рухах тролів, розбійників постановниці вміло використала характерну хореографію, сцену придворного балу підкреслила манірною стилістикою танцю» [6, 272].

Сама А. Рехвіашвілі визнає, що разом із виконавцями створено оригінальну хореографію, зумовлену музичною партитурою, скомпонованою О. Бакланом із класичних шлягерів. В основу хореографії покладено класичний танець із використанням сучасних форм. «Виставу насичено цікавими режисерськими ходами, що більш орієнтовані на дорослого, підготовленого глядача, але дітям буде цікаво спостерігати за візуальним наповненням вистави», – зазначала балетмейстер [4]. М. Курінна додає до причин адресування дорослому глядачеві ще й «ідейну глибину та емоційний тон вистави: душевне тепло як антитеза холодної краси» [6, 271].

В основу музичної концепції балету покладено симфонічні композиції П. Чайковського, А. Лядова, А. Рубінштейна, Е. Гріга та Ж. Массне, що мають різний темпоритм, яскраві впізнавані мелодії. Музична архітектура балету викликала чимало заперечень: якщо одні вважають, що твори «вдало скомпоновані та цілком відповідають танцювальній драматургії» [6, 271], то інші вважають, що така музика заважає сприйняттю власне хореографії. Зокрема, мистецтвознавець О. Афоніна визнає вдале поєднання музики та класичних балетних па, але зауважує, що «протягом розвитку сценічної дії виникає стільки алюзій, ремінісценцій, нових конотацій у відгадуванні мелодій, що забуваєш про назву балету і навіть зміст казки «Снігова королева»... музичний ряд балету «Снігова королева» формує нову казку, схожу на танцювальне шоу з улюбленої класики» [1, 126]. Вважаємо позитивне яскраве видовище, не позбавлене глибокого психологізму актуальним для сучасного балетного театру.

На нашу думку, драматургія балетної вистави логічно вибудована, сюжетна лінія вистави чітко прослідковується, художні образи зрозумілі, майстерно розкриті. Але О. Афоніна зауважує: «Чітко вибудована лінія драматичного розвитку в цьому балеті відсутня» [1, 126]. Авторка вважає, що сприйняття хореографічного змісту «мозаїчно розпадалося», постійно виникають алюзії – асоціативні відсилки то до «Жизелі», коли Кай вирішив поїхати із Сніговою королевою, то до «Лускунчика» і «Сплячої красуні», коли в домі бабусі бачимо ялинку, подарунки, кружляння сніжинок [1, 126]. Л. Поліщук вважає, що вистава в цілому «йде під фльором і алюзіями» зі спадщини М. Петіпа, автора «Сплячої красуні», «Раймонди», «Лебединого озера», «Лускунчика» та ін. Загалом Л. Поліщук недоброчливо ставиться до балетної вистави, що проявляється в принизливому тоні публікації, присвяченій прем'єрі «Снігової королеви» (про це писала й мистецтвознавець А. Підлипська, зауважуючи небажання авторки рецензії здійснити професійний аналіз композиційних, виконавських аспектів [7, 104]). Л. Поліщук вважає, що «незважаючи на деякі сюжетні провисання, вистава вийшла, хай і без хореографічних відкриттів і знахідок, легенькою та візуально симпатичною» [9].

Попри деякі негативні відгуки, у більшості рецензентів та глядачів вистава викликає позитивні враження. Постановка балету «Снігова королева» є не лише важливим кроком на шляху розбудови «дитячої теми» у вітчизняному балетному театрі, а й вагомим внеском до оригінального репертуару світового балетного театру. Багатогранність художніх рішень, спонукання до широкого спектру глядацьких трактувань є незаперечними досягненнями балету, поставленого народною артисткою України, провідною мисткинею вітчизняного балетмейстерського мистецтва початку XXI ст. А. Рехвіашвілі.

Висновки. Балет «Снігова королева» у постановці А. Рехвіашвілі (2016 р., Київ, Національна опера України) піднявся до рівня вистави П. Чайковського «Лускунчик» в аспекті тематичної та художньої універсальності – захоплює і дорослих, і дітей. Казка виступає дієвим способом організації вистави для дітей і дорослих; для перших в даному разі вона добре знайома, доступна, динамічна, для других – активізує асоціативне мислення, мимовільне виявлення другого плану, розгадування психологічної складності образів. Балетмейстер вирішила балетну виставу переважно засобами оригінально пластично-просторово переосмисленого класичного танцю, який вважає універсальним для реалізації казкової теми, оскільки йому притаманна абстрактність, що підсилює відчуття чарівності та недосяжності.

Список використаної літератури

1. **Афоніна О.** Музична основа сучасних українських балетів. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв.* 2020. № 3. С. 121–126.
2. **Балет «Щелкунчик».** Центр Михайла Шемякина. URL : [http:// mihfond.ru/mihail-chemiakin/art/theater/putcracker](http://mihfond.ru/mihail-chemiakin/art/theater/putcracker) (дата звернення: 17.07.2020).
3. **Вагабов Р.** «Детская тема» в балете. *Вестник Санкт-Петербург. гос. ун-та культуры и искусств.* 2012. № 1 (10). С. 139–142.
4. **Голінська О.** У розпал літа ...«Снігова королева». *Музика : український інтернет-журнал.* 27.06.2016. URL : <http://mus.art.co.ua/u-rozpal-lita-snihova-koroleva/> (дата звернення : 12.07.2020).
5. **Зозулина Н. Н.** Балет как живопись и танец как рисунок. *Петербург. театральный журнал.* 2001. № 3(25). URL : http://ptj.spb.ru/archive/25/music_theatre/balet-kak-zhivopis-i-tanec-kak-risunok/ (дата звернення: 05.07.2020).
6. **Курінна М.** Літня чарівність зимової казки. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії.* 2016. Вип. 16. С. 271–272.
7. **Підлипська А. М.** Критика хореографічного мистецтва в сучасній Україні. *Вісник Київ. нац. ун-ту культури і мистецтв. Серія «Мистецтвознавство».* 2016. № 35. С. 99–107.
8. **Підлипська А. М.** Репертуар балетного театру України кінця XX – початку XXI століття: типологія та проблеми. *Вісник Київ. нац. ун-ту культури і мистецтв. Серія «Мистецтвознавство».* 2017. № 36. С. 86–93.
9. **Поліщук Л.** Трохи холоду в спеку. Балет «Снігова королева» – остання прем'єра 148 сезону Національної опери України. *День.* 2016. 5 лип. URL : <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/kultura/trohy-holodu-v-speku> (дата звернення: 12.07.2020).

10. **Снігова королева.** Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М. В. Лисенка : офіційний сайт. URL : [http:// hatob.com.ua/rus/afisha/1152-snigova-koroleva](http://hatob.com.ua/rus/afisha/1152-snigova-koroleva) (дата звернення: 14.07.2020).
11. **Тодорюк Ю.** Балети для дітей в Україні кінця XX – початку XXI століття. *Мистецтвознавчі зап.*. 2018. Вип. 33. С. 360–367.
12. **Шкуреев К.** Сценическая «Чукоккала» и концепция «детского балета» в хореографической практике рубежа XX–XXI столетий. *Вестник Акад. русского балета им. А. Я. Вагановой.* 2017. № 5 (52). С. 45–53.

References

1. **Afonina O.** Muzychna osnova suchasnykh ukrainskykh baletiv. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv.* 2020. № 3. S. 121–126.
2. **Balet «Shchelkunchyk».** Tsentru Mykhayla Shemiakyna. URL : <http://mihfond.ru/mihail-chemiakina/art/theater/nutcracker> (data zvernennia: 17.07.2020).
3. **Vahabov R.** «Detskaia tema» v balete. *Vestnyk Sankt-Peterburshskoho hosudarstvennogo unyversyteta kultury i yskusstv.* 2012. № 1(10). S. 139–142.
4. **Holinska O.** U rozpal lita ...«Snihova koroleva». *Muzyka : ukrainskyi internet-zhurnal.* 27.06.2016. URL : <http://mus.art.co.ua/u-rozpal-lita-snihova-koroleva/> (data zvernennia : 12.07.2020).
5. **Zozulya N. N.** Balet kak zhyvopys y tanets kak rysunok. *Peterburshskiy teatralnyi zhurnal.* 2001. № 3(25). URL : http://ptj.spb.ru/archive/25/music_theatre/balet-kak-zhivopis-i-tanec-kak-risunok/ (data zvernennia: 05.07.2020).
6. **Kurinna M.** Litnia charivnist zymovoi kazky. *Ukrainske mystetstvoznnavstvo: materialy, doslidzhennia, retsenzii.* 2016. Vyp. 16. S. 271–272.
7. **Pidlypska A. M.** Krytyka khoreorafichnoho mystetstva v suchasni Ukraini. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho unyversytetu kultury i mystetstv. Serii «Mystetstvoznnavstvo».* 2016. № 35. S. 99–107.
8. **Pidlypska A. M.** Repertuar baletnoho teatru Ukrainy kintsia XX – pochatku XXI stolittia: typolohiia ta problemy. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho unyversytetu kultury i mystetstv. Serii «Mystetstvoznnavstvo».* 2017. № 36. S. 86–93.
9. **Polishchuk L.** Trokhy kholodu v speku. Balet «Snihova koroleva» — ostannia premiera 148-ho sezonu Natsionalnoi opery Ukrainy. *Den.* 2016. 5 lypnia. URL : <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/kultura/troky-holodu-v-speku> (data zvernennia: 12.07.2020).
10. **Snihova koroleva.** Kharkivskiy natsionalnyi akademichnyi teatr opery ta baletu im. M. V. Lysenka : ofitsiyniy sait. URL : <http://hatob.com.ua/rus/afisha/1152-snigova-koroleva> (data zvernennia: 14.07.2020).
11. **Todoriuk Yu.** Balety dlia ditei v Ukraini kintsia XX – pochatku XXI stolittia. *Mystetstvoznnavchi zapysky.* 2018. Vyp. 33. S. 360–367.
12. **Shkureev K.** Stsenycheskaia «Chukokkala» y kontseptsyia «detskoho baleta» v khoreorafycheskoi praktyke rubezha XX–XXI stoletyi. *Vestnyk Akademyy russkoho baleta im. A. Ya. Vaganovoi.* 2017. № 5 (52). S. 45–53.

БАЛЕТ АНИКО РЕХВИАШВИЛИ «СНЕЖНАЯ КОРОЛЕВА» – СПЕКТАКЛЬ ДЛЯ ВЗРОСЛЫХ И ДЕТЕЙ

Хоцяновская Людмила Францевна – заслуженная артистка Украины, доцент, доцент кафедры хореографического искусства, Киевский национальный университет культуры и искусств, г. Киев

Проанализирован балет «Снежная королева» в постановке А. Рехвиашвили (2016, Киев, Национальная опера Украины). Отмечено, что балет поднялся до уровня спектакля П. Чайковского «Щелкунчик» в аспекте тематической и художественной универсальности – захватывает и взрослых, и детей. Сказка выступает действенным способом организации представления для детей и взрослых; для первых в данном случае она хорошо знакома, доступная, динамичная, для вторых – активизирует ассоциативное мышление, произвольное выявление второго плана, разгадывание психологической сложности образов. Балетмейстер решила балетный спектакль преимущественно средствами оригинально пластически-пространственно переосмысленного классического танца, который считается универсальным для реализации сказочной темы, поскольку ему присуща абстрактность, что усиливает ощущение волшебства и недостижимости.

Ключевые слова: балет «Снежная королева», Рехвиашвили Анико, балет для детей, балетный театр, хореография.

BALLET BY ANIKO REKHVIASHVILI «SNOW QUEEN» – PERFORMANCE FOR ADULTS AND CHILDREN

Khotsianovska Liudmyla – Honored Artist of Ukraine, assistant professor, assistant professor of the Department of Choreographic Art, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv

The article analyzes the ballet «Snow Queen» staged by A. Rekhviashvili (2016, Kiev, National Opera of Ukraine). It is noted that the ballet has risen to the level of P. Tchaikovsky's *The Nutcracker* in terms of thematic and artistic universality – it captures both adults and children. A fairy tale is an effective way of organizing a performance for children and adults; for the

former, in this case, it is well-known, accessible, dynamic, for the latter, it activates associative thinking, involuntary identification of the second plan, and solving the psychological complexity of images. The choreographer decided the ballet performance mainly by means of an original plastic-spatially rethought classical dance, which is considered universal for the implementation of a fairy-tale theme, since it is inherent in abstractness, which enhances the feeling of magic and inaccessibility.

Key words: ballet «Snow Queen», Rekhviashvili Aniko, ballet for children, ballet theater, choreography.

UDC 792.82(477)

BALLET BY ANIKO REKHAVIASHVILI «SNOW QUEEN» – PERFORMANCE FOR ADULTS AND CHILDREN

Khotsianovska Liudmyla – Honored Artist of Ukraine, assistant professor, assistant professor of the Department of Choreographic Art, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv

The aim of the article is to reveal the artistic features of A. Rekhviashvili's ballet «The Snow Queen» as performances for adults and children.

Research methodology. The research used methods of analysis of sources, art history analysis of lexical and stylistic features of the ballet, comparison of approaches of various authors to the artistic interpretation of the ballet.

Results. The ballet «Snow Queen» staged by A. Rekhviashvili (2016, Kyiv, National Opera of Ukraine) has risen to the level of Tchaikovsky's performance Nutcracker in terms of thematic and artistic versatility – captivates both adults and children. A fairy tale is an effective way of organizing a performance for children and adults; for the former, in this case, it is well-known, accessible, dynamic, for the latter, it activates associative thinking, involuntary identification of the second plan, and solving the psychological complexity of images. The choreographer decided the ballet performance mainly by means of an original plastic-spatially rethought classical dance, which is considered universal for the implementation of a fairy-tale theme, since it is inherent in abstractness, which enhances the feeling of magic and inaccessibility.

Novelty. For the first time, the artistic features of A. Rekhviashvili's ballet «Snow Queen» as a performance for adults and children were revealed.

The practical significance. The research contributes to the formation of the scientific discourse of modern ballet theater in Ukraine. The materials and results can be used for further research on the problems of choreographic art, in particular, the implementation of the «children's theme» in ballet.

Key words: ballet «Snow Queen», Rekhviashvili Aniko, ballet for children, ballet theater, choreography.

Надійшла до редакції 20.10.2020 р.

УДК 792.82:7.072.3

КОНЦЕПТУАЛЬНО-СВИТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ БАЛЕТНОЇ КРИТИКИ ОЛЕКСАНДРА ЧЕРЕПНІНА

Підлипська Аліна Миколаївна – кандидат мистецтвознавства, професор, професор кафедри хореографічного мистецтва, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ
<http://orcid.org/0000-0002-7892-337X>
[DOI.org/10.35619/ucpmk.v34i34.344](https://doi.org/10.35619/ucpmk.v34i34.344)
alinaknukim@ukr.net

Виявлено ключові поняття балетно-критичної діяльності О. Черепніна – виражальне та зображальне, мистецький синтез, симфонічний танець і танцдрама; основний метод – описовий аналіз. Доведено, що О. Черепніним були інтерпретовані естетичні концепції Б. Кроче та екстрапольовані в поле балетної критики. У Б. Кроче естетична інтуїція як форма апріорного синтезу вписана у широкий контекст лінгвістичних і інтерпретативних технік, в О. Черепніна естетична інтуїція вписана в контекст діалектичної взаємодії різних форм танцю, в першу чергу, «симфонічного танцю» і «танцювальної драми».

Ключові слова: балетна критика, Олександр Черепнін, Бенедетто Кроче, балетний театр, художня критика, хореографія, танець.

Постановка проблеми. Важливість мистецької критики, як необхідної умови відтворення історії та створення теорії художньої діяльності, є незаперечною. Сьогодні аналіз діяльності критиків балету в СРСР з позицій неупередженості дозволяє переглянути усталені, почасти, необ'єктивні підходи радянського мистецтвознавства до виявлення ролі того чи іншого критика у загальному контексті розвитку хореографічного мистецтва. На жаль, критична діяльність у сфері балетного театру Олександра Черепніна, автора багатьох важливих із методологічної та художньої точок зору публікацій в періодичних виданнях у 1913–1927 рр., упродовж багатьох десятиліть залишалась поза дослідницькою увагою.